

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΥΠΟΘΕΣΗ ΓΙΑΝΝΕΤΑΚΗ Ε. & Σ. ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΗ ΕΠΕ ΚΑΙ ΓΙΑΝΝΕΤΑΚΗ
ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(Προσφυγή υπ' αριθ. 29829/05)
ΑΠΟΦΑΣΗ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
6 Δεκεμβρίου 2007

*Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 παρ. 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις.
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.*

**Στην υπόθεση Γιαννετάκη Ε. & Σ. Μεταφορική ΕΠΕ και Γιαννετάκη
κατά της Ελλάδος**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα),
συνεδριάζον σε τμήμα συντιθέμενο από τους δικαστές :

Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, Πρόεδρο,

Χ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Ν. ΒΑΛΙĆ,

Α. ΚΟΒΛΕΡ,

Ε. ΣΤΕΙΝΕΡ,

Κ. ΗΑΛΙΥΕΒ,

Γ. ΜΑΛΙΝΒΕΡΝΙ,

και τον Γραμματέα του Τμήματος, S. NIELSEN.

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 15 Νοεμβρίου 2007.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω
ημερομηνία :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 29829/05) προσφυγής, την οποία κατέθεσαν κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας η εταιρεία περιορισμένης ευθύνης Γιαννετάκη Ε. & Σ. Μεταφορική ΕΠΕ και ο Ευάγγελος Γιαννετάκης («οι προσφεύγοντες»), οι οποίοι προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου στις 8 Αυγούστου 2005 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπούνται από τους Δικηγόρους Αθηνών Κ. Χρυσανθάκη και Ε. Μ. Καιμενάκη. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους του πληρεξουσίου της, Μ. Απέσσο, Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Ο. Πατσοπούλου, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 21 Σεπτεμβρίου 2006, το Δικαστήριο απεφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση την αιτίαση του προσφεύγοντος όσον αφορά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας. Δυνάμει του άρθρου 29 παρ. 3 της Συμβάσεως, το Δικαστήριο απεφάσισε να αποφανθεί ταυτοχρόνως επί του παραδεκτού και της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ

4. Η πρώτη προσφεύγουσα ειδικεύεται στον τομέα των διεθνών μεταφορών προϊόντων και, ειδικότερα, τροφίμων και ποτών. Ο δεύτερος προσφεύγων, Έλληνας υπήκοος, είναι ο γενικός διευθυντής και νόμιμος εκπρόσωπος της πρώτης προσφευγούσης. Ο ίδιος κατέχει το 50% των μετοχών της, ενώ η σύζυγός του κατέχει το υπόλοιπο 50%.

A. Το πλαίσιο της υποθέσεως

5. Τον Σεπτέμβριο του έτους 1994, η πρώτη προσφεύγουσα συνήψε σύμβαση μετά της εταιρείας Κ., όσον αφορά τη μεταφορά αλκοολούχων ποτών, τα οποία παράγονται σε τρίτη χώρα, αποθηκεύονται, στη συνέχεια, στον επαγγελματικό χώρο της εταιρείας Κ. στην Αθήνα και έχουν ως τελικό προορισμό τη Βηρυτό, στον Λίβανο. Τα προϊόντα αυτά απαλλάσσονταν από φόρους και τελωνειακούς δασμούς, διότι, τόσο η χώρα παραγωγής όσο και η χώρα προορισμού, δεν ήταν Κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Κατά τη φόρτωση των φορτηγών αυτοκινήτων της προσφευγούσης εταιρείας στους χώρους της εταιρείας Κ., επιθεωρητές των

ελληνικών τελωνείων προέβησαν σε δειγματοληψία του αλκοολούχου προϊόντος, προκειμένου να διαπιστωθεί το ποσοστό καθαρού οινοπνεύματος το οποίο περιείχε το υγρό. Μερικούς μήνες αργότερα, ομάδα επιθεωρητών των ελληνικών τελωνείων μετέβησαν στη Βηρυτό, προκειμένου να διαπιστώσουν τον βαθμό οινοπνεύματος των προϊόντων τα οποία παρέδιδε η προσφεύγουσα εταιρεία. Στη συνέχεια, οι επιθεωρητές των τελωνείων συνέταξαν αναφορά, βάσει των διενεργηθεισών αναλύσεων. Συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε ότι ο βαθμός οινοπνεύματος των παραδοθέντων στη Βηρυτό προϊόντων ήταν κατώτερος από εκείνον ο οποίος είχε διαπιστωθεί κατά τον έλεγχο των προϊόντων στους χώρους της εταιρείας Κ. Η αναφορά κατέληγε στο συμπέρασμα ότι αυτή η διαφορά, όσον αφορά τον βαθμό οινοπνεύματος, απεδείκνυε ότι τα προϊόντα τα οποία είχαν φορτωθεί στην Ελλάδα, ουδέποτε είχαν εξαχθεί. Αντιθέτως, είχαν διατεθεί στην ελληνική αγορά χωρίς, ωστόσο, να επιβαρυνθούν με τους προβλεπόμενους φόρους.

6. Κατά το χρονικό διάστημα Δεκεμβρίου 1994 – Ιουνίου 1995, το Δημόσιο έλαβε διάφορα προληπτικά διοικητικά μέτρα κατά των δύο προσφευγόντων, προκειμένου να εξασφαλισθεί η είσπραξη τυχόν απαιτήσεων σε βάρος τους. Ειδικότερα, στις 14 Δεκεμβρίου 1994, το Δημόσιο δέσμευσε όλους τους τραπεζικούς λογαριασμούς της πρώτης προσφευγούσης. Στις 8 Μαρτίου 1995, το Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως απαγόρευσε στον δεύτερο προσφεύγοντα την έξοδο από τη χώρα. Τέλος, στις 27 Ιουνίου 1995, η επιθεώρηση τελωνείων διεβίβασε τον φάκελο της υποθέσεως στις φορολογικές αρχές, προκειμένου αυτές να μη χορηγούν στους προσφεύγοντες βεβαιώσεις καταβολής φόρων.

Η κατά του δευτέρου προσφεύγοντος εγερθείσα ποινική διαδικασία

7. Σε μη διευκρινισθείσα ημερομηνία, σε βάρος του δευτέρου προσφεύγοντος ασκήθηκε ποινική δίωξη για λαθρεμπορία. Στις 28 Ιανουαρίου 1999, το Πρωτοδικείο Πειραιώς τον κατέδικασε σε φυλάκιση τριών ετών και έξι μηνών. Επίσης, του επέβαλε πρόστιμο 423.362.882 δραχμών (1.242.444 ευρώ) (απόφαση 569/1999). Ο δεύτερος προσφεύγων εφεσίβαλε την απόφαση αυτή. Στις 22 Φεβρουαρίου 2001, το Εφετείο Πειραιώς τον αθώωσε (απόφαση 342/2001). Στη συνέχεια, το Δημόσιο κατέθεσε αίτηση αναιρέσεως. Σε μη διευκρινισθείσα ημερομηνία, ο Άρειος Πάγος αναίρεσε την εφετειακή απόφαση 342/2001 και ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Εφετείου Πειραιώς. Στις 25 Ιουνίου 2002, το

Εφετείο Πειραιώς επεκύρωσε την αθώωση του δευτέρου προσφεύγοντος (απόφαση 1118/2002).

B. Η επίδικη διαδικασία

8. Στις 18 Δεκεμβρίου 1995, η επιθεώρηση των τελωνείων επέβαλε, μεταξύ άλλων, στους προσφεύγοντες, δυνάμει των οικείων διατάξεων του Τελωνειακού Κώδικος (ν. 1165/1918), την καταβολή προς το Δημόσιο τελωνειακών δασμών ύψους 286.093.162 δραχμών (839.598 ευρώ). Αφ' ετέρου, η ίδια υπηρεσία του επέβαλε διοικητικά πρόστιμα ύψους 2.860.931.620 δραχμών (8.395.984 ευρώ) για λαθρεμπορία (απόφαση 472-473-474/1995). Η αυτή απόφαση προέβλεπε την καταδίκη των δύο προσφευγόντων ως ευθυνόμενοι αλληλεγγύως και εις ολόκληρον.

9. Στις 5 Ιανουαρίου 1996, η πρώτη προσφεύγουσα, εκπροσωπούμενη από τον δεύτερο προσφεύγοντα, κατέθεσε ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιώς αίτηση ακυρώσεως της αποφάσεως 472-473-474/1995. Στις 28 Ιουνίου 1996, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Πειραιώς ακύρωσε την προσβαλλόμενη απόφαση (απόφαση 3901/1996).

10. Στις 21 Νοεμβρίου 1997, το Δημόσιο ήσκησε έφεση. Κατόπιν πολλών αναβολών, εκ των οποίων η μία κατόπιν αιτήματος της πρώτης προσφευγούσης, η υπόθεση συζητήθηκε στις 15 Ιουνίου 2000.

11. Στις 29 Νοεμβρίου 2000, με μία απόφαση 42 σελίδων, το Διοικητικό Εφετείο Πειραιώς ακύρωσε την προσβαλλόμενη απόφαση, αφού έλαβε υπόψη πολλά αποδεικτικά στοιχεία, όπως τελωνειακά έγγραφα, τιμολόγια, φορτωτικές σε διαταγή, εκθέσεις ελέγχου και διάφορες μαρτυρικές καταθέσεις. Το δικαστήριο αναφέρθηκε, επίσης, στην απόφαση 569/1999 του Πλημμελειοδικείου Πειραιώς, με την οποία, εν τω μεταξύ, είχε καταδικασθεί ο δεύτερος προσφεύγων για λαθρεμπορία. Λαμβάνοντας υπ' όψη τη βαρύτητα του αδικήματος και εφαρμόζοντας την αρχή της αναλογικότητας, το Εφετείο Πειραιώς μείωσε το πρόστιμο σε 1.144.372.648 δραχμές (3.358.393 ευρώ). Το Διοικητικό Εφετείο απέρριψε το αίτημα της πρώτης προσφευγούσης περί εξετάσεως μαρτύρων, επειδή οι λοιπές κατατεθείσες αποδείξεις του επέτρεπαν να επιλύσει τη διαφορά. Επίσης, το Διοικητικό Εφετείο απέρριψε το αίτημα της πρώτης προσφευγούσης περί αναβολής της συζητήσεως μέχρις ότου εκδοθεί οριστική απόφαση στο πλαίσιο της σε βάρος του δευτέρου προσφεύγοντος εγερθείσας ποινικής διαδικασίας στο πλαίσιο της αυτής υποθέσεως (απόφαση

1874/2000).

12. Στις 2 Μαΐου 2001, η πρώτη προσφεύγουσα κατέθεσε αίτηση αναιρέσεως. Κατόπιν πολλών αναβολών, η συζήτηση έλαβε χώρα στις 27 Οκτωβρίου 2004.

13. Στις 20 Απριλίου 2005, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση. Το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο έκρινε ότι η απόφαση 1874/2000 ήταν επαρκώς αιτιολογημένη. Ειδικότερα, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι ο διοικητικός δικαστής είχε προβεί σε ελεύθερη εκτίμηση των αποδείξεων. Εξ άλλου, κατά τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, η εξέταση μαρτύρων ήταν ένα έκτακτο αποδεικτικό μέσο, η χρήση του οποίου έπρεπε να δικαιολογηθεί ειδικώς. Στην περίπτωση αυτή, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι το Διοικητικό Εφετείο είχε επαρκώς αιτιολογήσει την απόφασή του να μη προβεί σε εξέταση μαρτύρων (απόφαση 1222/2005).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

14. Οι προσφεύγοντες διατυπώνουν παράπονα όσον αφορά τη διάρκεια και τον δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων, και επικαλούνται το άρθρο 6 παρ. 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει ότι :

«Παν πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσή του δικασθεί δικαίως, (...) εντός ευλόγου προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου, (...) το οποίο θα αποφασίσει είτε επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως, είτε επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως. (...)»

A. Επί της αιτιάσεως όσον αφορά τη διάρκεια της διαδικασίας

1. Επί του παραδεκτού

α) Ως προς την εφαρμογή του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως

15. Κατ' αρχήν, η Κυβέρνηση ζητά να απορριφθεί η προσφυγή ως απαράδεκτη λόγω ασυμβατότητας *ratione materiae* με το άρθρο 6 παρ. 1 της Συμβάσεως. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η επίδικη διαδικασία ήταν μία διοικητική διαδικασία η οποία δεν αφορούσε τα δικαιώματα αστικής φύσεως των προσφευγόντων. Επίσης, η Κυβέρνηση αναφέρει ότι το πρόστιμο το οποίο επεβλήθη

στους προσφεύγοντες, δεν συνιστά «ποινική καταδίκη» αλλά ένα τυπικό παράδειγμα διοικητικής κυρώσεως. Τέτοιου είδους κύρωση επιβάλλεται από ένα διοικητικό όργανο στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, βάσει των κανόνων του διοικητικού δικαίου. Κύριος στόχος του είναι να υποχρεώσει τον δύστροπο διοικούμενο να τηρήσει τον νόμο, να τον εμποδίσει να τελέσει παρόμοια αδικήματα στο μέλλον και να διασφαλίσει την εύρυθμη λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών. Η επιβαλλόμενη στον παραβάτη ποινική κύρωση αποτελεί αντικείμενο μιας ποινικής διαδικασίας διαφορετικής και εντελώς ανεξάρτητης από τη διοικητική διαδικασία.

16. Οι προσφεύγοντες αντικρούουν τις θέσεις αυτές επικαλούμενοι το οικονομικό διακύβευμα της διαφοράς.

17. Ακόμα και αν οι προσφεύγοντες επικαλούνται το άρθρο 6 εξ επόψεως αστικής, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, λόγω των ιδιαιτέρων περιστάσεων της υποθέσεως, θα πρέπει, μάλλον, να εφαρμοσθεί η διάταξη αυτή κατά το μέρος που αφορά την ποινική διάσταση.

18. Στο σημείο αυτό, το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι, κατά τη νομολογία του, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τρία κριτήρια προκειμένου να αποφασισθεί εάν ένα πρόσωπο κατηγορείται για ποινικό αδίκημα κατά την έννοια του άρθρου 6 : καταρχήν, η κατηγοριοποίηση του αδικήματος ως προς το εθνικό δίκαιο, κατόπιν η φύση του αδικήματος και, τέλος, η φύση και ο βαθμός σοβαρότητας της κυρώσεως την οποία κινδυνεύει να υποστεί ο ενδιαφερόμενος (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Γαρυφάλλου AEBE κατά της Ελλάδος*, απόφαση της 24^{ης} Σεπτεμβρίου 1997, *Συλλογή* 1997-V, σελ. 1830, παρ. 32). Τα κριτήρια αυτά εφαρμόζονται διαζευκτικά και όχι σωρευτικά (βλ., μεταξύ άλλων, *Lauko κατά της Σλοβακίας*, απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 1998, *Συλλογή* 1998-VI, σελ. 2504, παρ. 57).

19. Στην παρούσα περίπτωση, το πρόστιμο το οποίο επεβλήθη στους προσφεύγοντες, προβλεπόταν από τον Τελωνειακό Κώδικα και δεν χαρακτηριζόταν, στο εσωτερικό δίκαιο, ως ποινική κύρωση. Εν τούτοις, λαμβανομένης υπόψη της σοβαρότητας του αδικήματος της λαθρεμπορίας, του αποτρεπτικού και κατασταλτικού χαρακτήρα της επιβληθείσας κυρώσεως, καθώς και του υψηλού ποσού του προστίμου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι όσα διακυβεύονταν για τους προσφεύγοντες ήταν, στην προκειμένη περίπτωση, αρκούντως σημαντικά, ώστε να αχθεί στο συμπέρασμα ότι έχει, στην παρούσα υπόθεση, εφαρμογή το άρθρο 6 από

ποινικής πλευράς (*Μαμιδάκης κατά της Ελλάδος*, αριθ. προσφυγής 35533/04, παρ. 21, απόφαση της 11^{ης} Ιανουαρίου 2007). Πρέπει, επομένως, να απορριφθεί η ένσταση της Κυβερνήσεως.

β) Ως προς την ιδιότητα του θύματος όσον αφορά τον δεύτερο προσφεύγοντα

20. Η Κυβέρνηση αντικρούει τον ισχυρισμό του δευτέρου προσφεύγοντος περί ιδιότητος του θύματος και υποστηρίζει ότι ο τελευταίος δεν είχε συμμετάσχει στην επίδικη διοικητική διαδικασία.

21. Ο προσφεύγων απαντά ότι είναι ο γενικός διευθυντής, νόμιμος εκπρόσωπος και κάτοχος του 50% των μετοχών της πρώτης προσφευγούσης. Ως εκ τούτου, υφίσταται άμεσα τις επιζήμιες επιπτώσεις των καταγγελλομένων παραβιάσεων, πολλώ μάλλον όταν ο ίδιος κατεδικάσθη σε καταβολή εις ολόκληρον των επιδίκων ποσών και απετέλεσε αντικείμενο ποινικής διαδικασίας για την αυτή υπόθεση.

22. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο δεύτερος προσφεύγων δεν προσέφυγε επ' ονόματί του και για λογαριασμό του ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων, όπως το έπραξε ενώπιον του Δικαστηρίου. Αν και το Δικαστήριο δεν αγνοεί τους νομικούς δεσμούς του δευτέρου προσφεύγοντος μετά της πρώτης προσφευγούσης, ούτε την προσωπική εμπλοκή του στην αυτή υπόθεση, ωστόσο, δεν είναι δυνατόν να δεχθεί ότι ο δεύτερος προσφεύγων εθίγη από τη διάρκεια της επιδίκου διαδικασίας στον ίδιο βαθμό που θα εθίγετο εάν είχε συμμετάσχει επ' ονόματί του και για λογαριασμό του στη διοικητική διαδικασία. Ως εκ τούτου, η ένσταση της Κυβερνήσεως είναι βάσιμη και πρέπει να γίνει δεκτή.

23. Επομένως, κατά το μέρος που εισήχθη από τον δεύτερο προσφεύγοντα, η αιτίαση αυτή είναι ασύμβατη *ratione personae* με τις διατάξεις της Συμβάσεως κατά την έννοια του άρθρου 35 παρ. 3 και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 παρ. 4.

24. Το Δικαστήριο διαπιστώνει, εξ άλλου, ότι στο μέτρο που εισήχθη από την προσφεύγουσα εταιρεία, η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 παρ. 3 της Συμβάσεως, ούτε προσκρούει σε κάποιον άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει, επομένως, να γίνει δεκτή.

2. Επί της ουσίας

α) Περίοδος η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη

25. Η επίδικη διαδικασία είχε ως αφετηρία την 5^η Ιανουαρίου 1996, ημερομηνία κατά την οποία επελήφθη της υποθέσεως το Διοικητικό Πρωτοδικείο Πειραιώς, και έληξε στις 20 Απριλίου 2005, ημερομηνία κατά την οποία εξεδόθη η απόφαση 1222/2005 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Επομένως, η περίοδος η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη, διήρκεσε εννέα έτη και τρεις μήνες για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

β) Δίκαιος χαρακτήρας της διάρκειας της διαδικασίας

26. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η υπόθεση ήταν πολύπλοκη και ότι η πρώτη προσφεύγουσα δεν επεδίωξε να επιταχύνει τη διαδικασία. Ειδικότερα, όσον αφορά τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι δεν θα ήταν δυνατόν να απαιτείται από το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο να λειτουργεί με ρυθμούς ίδιους με εκείνους των κατωτέρων δικαστηρίων κατά την εκδίκαση των υποθέσεων.

27. Το Δικαστήριο υπομνήσκει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της υποθέσεως και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων, τα οποία έχουν διαμορφωθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υποθέσεως, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και της συμπεριφοράς και ευθύνης των αρμοδίων αρχών, ως και των συνεπειών της διαφοράς για τους ενδιαφερομένους (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Pélissier και Sassi κατά της Γαλλίας* [GC], αριθμ. προσφ. 25444/94, παρ. 67, ΕΔΑΔ 1999-II, *Frydlender κατά της Γαλλίας* [GC], αριθμ. προσφ. 30979/96, παρ. 43, ΕΔΑΔ 2000-VII).

28. Το Δικαστήριο έχει κατ' επανάληψη εκδικάσει υποθέσεις παρόμοιες με την παρούσα υπόθεση και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως (βλ. προαναφερθείσες υποθέσεις *Pélissier και Sassi* και *Frydlender*).

29. Αφού μελέτησε όλα τα στοιχεία τα οποία του υπεβλήθησαν, το Δικαστήριο φρονεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κάποιο περιστατικό ή επιχείρημα το οποίο θα του επέτρεπε να αχθεί σε διαφορετικό συμπέρασμα στην προκειμένη περίπτωση. Λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική νομολογία του, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, στην παρούσα υπόθεση, η διάρκεια της επίμαχης διαδικασίας είναι υπερβολική

και δεν ανταποκρίνεται στην περί «ευλόγου προθεσμίας» απαίτηση.

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1.

B. Περί της αιτιάσεως όσον αφορά τον δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας

30. Η πρώτη προσφεύγουσα παραπονείται ότι το Διοικητικό Εφετείο δεν εξήτασε τους μάρτυρες τους οποίους είχε προτείνει. Επίσης, παραπονείται ότι το ίδιο δικαστήριο απέρριψε το αίτημά της περί αναβολής της δίκης μέχρι να ολοκληρωθεί η ποινική διαδικασία η οποία είχε παραλλήλως εγερθεί κατά του δευτέρου προσφεύγοντος, στο πλαίσιο της αυτής υποθέσεως.

Επί του παραδεκτού

31. Δεν έγκειται στο Δικαστήριο να αποφαινεται επί τυχόν σφαλμάτων των εθνικών δικαστηρίων όσον αφορά νομικά ή πραγματικά ζητήματα, εκτός εάν και στο μέτρο που αυτά θα ήταν δυνατόν να συνεπάγονται παραβίαση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που προστατεύει η Σύμβαση (*García Ruiz κατά της Ισπανίας* [GC], αριθ. προσφυγής 30544/96, παρ. 28, ΕΔΑΔ 1999-I). Ωστόσο, στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο δεν διακρίνει κάποια ένδειξη αυθαιρεσίας κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου, κατά την οποία τηρήθηκε η αρχή της αντιμωλίας και η πρώτη προσφεύγουσα είχε τη δυνατότητα να εκθέσει όλα τα επιχειρήματα προς υπεράσπιση της υποθέσεώς της. Περαιτέρω, ουδέν στοιχείο επιτρέπει την αμφισβήτηση των συμπερασμάτων του Συμβουλίου της Επικρατείας, το οποίο, αφού προέβη σε ενδελεχή έλεγχο, επεκύρωσε την απόφαση του Διοικητικού Εφετείου.

32. Επομένως, η αιτίαση αυτή είναι προδήλως αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 παρ. 3 και 4 της Συμβάσεως.

II. ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΑΙΤΙΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ

33. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι με τη λήψη διοικητικών μέτρων (άρνηση χορηγήσεως βεβαιώσεως καταβολής φόρων, δέσμευση των τραπεζικών λογαριασμών, απαγόρευση εξόδου από τη χώρα) τα οποία ελήφθησαν σε βάρος τους πριν ακόμα τους καταλογισθούν τυχόν ευθύνες από τα διοικητικά και ποινικά δικαστήρια, παραβιάσθηκε η αρχή του τεκμηρίου της αθωότητας, που εγγυάται το άρθρο 6 παρ. 2 της Συμβάσεως. Επίσης, οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι το διοικητικό πρόστιμο το οποίο τους επεβλήθη, ήταν υπερβολικό και, ως εκ τούτου,

εθίγη το δικαίωμά τους στον σεβασμό της περιουσίας τους, όπως προβλέπεται από το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου. Τέλος, επικαλούμενοι το άρθρο 4 του Εβδόμου Πρωτοκόλλου, οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι με την επιβολή του διοικητικού προστίμου στην πρώτη προσφεύγουσα, ενώ ο δεύτερος προσφεύγων είχε εν τω μεταξύ αθωωθεί από τα ποινικά δικαστήρια, παραβιάστηκε η αρχή *non bis in idem*.

Επί του παραδεκτού

34. Προκειμένου περί των διοικητικών μέτρων για τα οποία παραπονούνται οι προσφεύγοντες, το Δικαστήριο σημειώνει, κατ' αρχήν, ότι ελήφθησαν μεταξύ Δεκεμβρίου 1994 και Ιουνίου 1995, επομένως πλέον των έξι μηνών πριν από την εισαγωγή της παρούσας προσφυγής. Εν πάση περιπτώσει, ουδεμία ένδειξη παραβίασεως του τεκμηρίου της αθωότητας υφίσταται εν προκειμένω, διότι τα εν λόγω διοικητικά μέτρα δεν δύνανται να ερμηνευθούν ως αναγνώριση της ενοχής των προσφευγόντων. Αντιθέτως, επρόκειτο για προληπτικά μέτρα τα οποία εντάσσονταν στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας, μέτρα τα οποία οι προσφεύγοντες ηδύναντο να αμφισβητήσουν ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων.

35. Εξ άλλου, στο μέτρο που οι προσφεύγοντες παραπονούνται για παραβίαση του δικαιώματός τους στον σεβασμό της περιουσίας τους, το Δικαστήριο υπομνησκει ότι το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου προβλέπει ρητώς μία εξαίρεση όσον αφορά την καταβολή φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων (βλ., εν σχέσει προς την επιβολή φόρων, *Buffalo Srl υπό εκκαθάριση κατά της Ιταλίας*, αριθ. προσφυγής 38746/97, παρ. 32, 3 Ιουλίου 2003). Ωστόσο, το ζήτημα αυτό δεν εκφεύγει εντελώς του ελέγχου του Δικαστηρίου, αφού αυτό πρέπει να ελέγξει εάν το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου απετέλεσε αντικείμενο ορθής εφαρμογής (*Orion-Břeclav S.R.O. κατά της Δημοκρατίας της Τσεχίας* (déc.), αριθ. προσφυγής 43783/98, απόφαση της 13^{ης} Ιανουαρίου 2004). Στην παρούσα υπόθεση, το επιβληθέν πρόστιμο προεβλέπετο από τον ν. 1165/1918 και επεδίωκε νόμιμο σκοπό, δηλαδή αποσκοπούσε στην προστασία του γενικού συμφέροντος σε περίπτωση λαθρεμπορίου μεγάλης κλίμακας. Όσον αφορά, τέλος, την αναλογικότητα του επίμαχου μέτρου, το Δικαστήριο εκτιμά, κατ' αρχήν, ότι το περιθώριο εκτιμήσεως επιτρέπει στα Συμβαλλόμενα Κράτη να σταθμίζουν το πρόσφορο της επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση λαθρεμπορίου μεγάλης κλίμακας, με ένα αποτρεπτικού χαρακτήρα οικονομικό μέτρο, όπως το πρόστιμο (βλ. *Valico S.r.l. κατά της Ιταλίας* (déc.), αριθ.

προσφυγής 70074/01, απόφαση της 21^{ης} Μαρτίου 2006). Όσον αφορά το ύψος του προστίμου, το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι το Εφετείο Πειραιώς έλαβε υπόψη τη βαρύτητα του τελεσθέντος αδικήματος και εφήρμοσε την αρχή της αναλογικότητας, προκειμένου να μειωθεί πέραν του ημίσεως το αρχικώς επιβληθέν πρόστιμο. Το Δικαστήριο φρονεί, επομένως, ότι οι ελληνικές αρχές εξασφάλισαν δικαία ισορροπία μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος και των επιταγών της προασπίσεως των δικαιωμάτων των ενδιαφερομένων (βλ., *a contrario*, προρρηθείσα απόφαση *Μαμιδάκης κατά της Ελλάδος*, παρ. 47-48).

36. Τέλος, ακόμα και αν οι δύο διαδικασίες, η διοικητική και η ποινική, αφορούσαν ιδίας φύσεως αδικήματα και τα σχετικά εσωτερικά ένδικα μέσα εξηντλήθησαν, το Δικαστήριο σημειώνει ότι αφορούσαν δύο εντελώς διαφορετικά πρόσωπα : η διαδικασία ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων είχε εγερθεί από την πρώτη προσφεύγουσα, ενώ οι ποινικές διαδικασίες είχαν εγερθεί σε βάρος του δευτέρου προσφεύγοντος (*Isaksen κατά της Νορβηγίας* (déc.), αριθ. προσφυγής 13596/02, απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2003). Επομένως, οι προσφεύγοντες δεν δύνανται να διατείνονται ότι, παρά τις περί του αντιθέτου επιταγές του άρθρου 4 του Εβδόμου Πρωτοκόλλου, εδιώχθησαν δις για αδίκημα για το οποίο είχαν ήδη αθωωθεί με οριστική απόφαση.

37. Επομένως, πρέπει να απορριφθεί η προσφυγή κατά το μέρος αυτό, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 παρ. 3 και 4 της Συμβάσεως.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

38. Το άρθρο 41 της Συμβάσεως ορίζει ότι:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

A. Ζημία

39. Οι προσφεύγοντες ζητούν 14.054.931 και 5.201.655 ευρώ αντιστοίχως για την υλική ζημία, την οποία, όπως ισχυρίζονται. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στις επιβληθείσες χρηματικές κυρώσεις, καθώς και σε άλλες οικονομικές ζημίες, όπως τα διαφυγόντα κέρδη, συν οι τόκοι. Περαιτέρω, οι προσφεύγοντες ζητούν 2.200.000

ευρώ έκαστος για ηθική ζημία.

40. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει το αίτημα όσον αφορά την υλική ζημία και υποστηρίζει ότι και μόνον η διαπίστωση παραβιάσεως θα συνιστούσε επαρκή δικαία ικανοποίηση για την ηθική ζημία. Επικουρικώς, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το ποσό το οποίο ήθελε επιδικασθεί για την αιτία αυτή, δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα ποσά τα οποία συνήθως επιδικάζει το Δικαστήριο σε παρόμοιες υποθέσεις.

41. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι η διαπίστωση παραβιάσεως της Συμβάσεως, στην οποία κατέληξε, αφορά αποκλειστικώς στο γεγονός ότι παραβιάσθηκε το δικαίωμα της πρώτης προσφευγούσης να δικαστεί η υπόθεσή της εντός «ευλόγου προθεσμίας». Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο δεν διακρίνει αιτιώδη σύνδεσμο ανάμεσα στη διαπιστωθείσα παραβίαση και σε οποιαδήποτε υλική ζημία των προσφευγόντων. Πρέπει, επομένως, να απορριφθούν οι αξιώσεις τους κατά το μέρος αυτό. Αντιθέτως, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η πρώτη προσφεύγουσα υπέστη βεβαία ηθική ζημία, την οποία δεν αντισταθμίζει επαρκώς η διαπίστωση παραβιάσεως της Συμβάσεως. Αποφαινόμενο κατά δικαία κρίση, το Δικαστήριο επιδικάζει στην πρώτη προσφεύγουσα 8.000 ευρώ για τον λόγο αυτό, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

42. Οι προσφεύγοντες ζητούν 73.000 ευρώ έκαστος για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη που πραγματοποίησαν κατά τις διαδικασίες ενώπιον των εθνικών διοικητικών και ποινικών δικαστηρίων. Υποβάλλουν δε διάφορες αποδείξεις συνολικού ποσού 3.598 ευρώ. Περαιτέρω, οι προσφεύγοντες ζητούν 1.500 ευρώ έκαστος για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη που πραγματοποίησαν κατά τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου, και υποβάλλουν δύο τιμολόγια συνολικού ποσού 1.500 ευρώ, τα οποία έχουν εκδοθεί επ' ονόματι των δύο δικηγόρων τους.

43. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι δεν υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος ανάμεσα στα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη που πραγματοποιήθηκαν κατά τις διαδικασίες ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, και στις επικαλούμενες παραβιάσεις της Συμβάσεως. Όσον αφορά τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου, η Κυβέρνηση φρονεί ότι είναι υπερβολικά και αυθαίρετα.

44. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης, συμφώνως προς το άρθρο 41, προϋποθέτει ότι αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και, επίσης, εύλογα (*Ιατρίδης κατά της Ελλάδος* [GC], αριθ. προσφυγής 31107/96, παρ. 54, ΕΔΑΔ 2000-ΧΙ).

45. Στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο επισημαίνει, κατ' αρχήν, ότι η ποινική διαδικασία η οποία ηγέρθη κατά του δευτέρου προσφεύγοντος, δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσης προσφυγής. Επομένως, δεν συντρέχει λόγος επιδικάσεως των αντιστοίχων εξόδων. Εξ άλλου, το Δικαστήριο σημειώνει ότι τα αιτούμενα έξοδα τα οποία πραγματοποιήθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία, είναι, στην πλειοψηφία τους, αδικαιολόγητα, και ότι, σε κάθε περίπτωση, δεν πραγματοποιήθηκαν εξαιτίας της διάρκειας της διαδικασίας, αλλά συνιστούν έξοδα τα οποία συνήθως πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της επιδίκου διαδικασίας. Εξ άλλου, όσον αφορά τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν για τις ανάγκες της εκπροσωπήσεως των προσφευγόντων ενώπιον των οργάνων του Στρασβούργου, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικάσει στην πρώτη προσφεύγουσα το ποσό των 1.500 ευρώ, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

46. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας βάσει του επιτοκίου της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπεζής, προσανξανόμενου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Κάνει δεκτή* την προσφυγή ως παραδεκτή όσον αφορά την αιτίαση της πρώτης προσφευγούσης σχετικώς προς την υπερβολική διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, και την απορρίπτει κατά τα λοιπά ως απαράδεκτη.

2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως.

3. *Κρίνει* ότι

α) το διάδικο Κράτος υποχρεούται να καταβάλει στην πρώτη προσφεύγουσα, εντός τριών μηνών από της ημερομηνίας κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 παρ. 2 της Συμβάσεως, 8.000 (οκτώ χιλιάδες) ευρώ για ηθική ζημία και 1.500 (χίλια πεντακόσια) ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος,

β) από της εκπνοής της προθεσμίας αυτής και μέχρι της καταβολής του, τα ποσά αυτά θα προσαυξάνονται με απλό τόκο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* το αίτημα περί δικαίας ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη Γαλλική γλώσσα, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 6 Δεκεμβρίου 2007 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 παρ. 2 και 3 του Κανονισμού Διαδικασίας.

- υπογραφή -

/ Søren NIELSEN /

Γραμματέας

- υπογραφή -

/ Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ /

Πρόεδρος